

Z S S S - SINDIKAT UPOKOJENCEV SLOVENIJE

Mnenja in predlogi k nacionalnemu »Načrtu za okrevanje in odpornost«

Načrt za okrevanje in odpornost je obširen in nepregleden dokument iz katerega niso jasno razvidne prioritete, težko je zaznati vsebine, ki so naslovljene na mlade, na starejše prebivalke in prebivalce te države.

V Načrtu pogrešamo ukrepe za konkretno finančno in organizacijsko okrepitev javnega zdravstva, takojšnje, učinkovito povečanje kapacitet v javno zdravstvo s ciljem odprave zaostankov pri zdravstveni oskrbi ljudi.

V Načrtu nadalje pogrešamo ukrepe, projekte, ki bi na podlagi solidarnosti zmanjševali neenakosti za prihodnost vseh generacij. V Načrtu je obširno predstavljen sistem dolgotrajne oskrbe, njegova realizacija pa se odmika glede na prikazane izvedbene roke za posamezne naloge, ni celovitih, jasnih projektov izgradnje novih javnih najemnih stanovanj za mlade, javnih vrtcev, šol, javnih domov za starejše z vso potrebno kadrovsko in drugo potrebno infrastrukturo, ni modernizacije storitev oskrbe in pomoči na domu.

Konkretni predlogi:

1. V Sloveniji je zelo veliko več etažnih blokov (celo štiri in pet etažnih) brez dvigal, ki so neprimerni še zlasti za bivanje oslabelih in gibalno oviranih starejših oseb. Samo zaradi tega, ker zgradba, v kateri prebivajo, nima dvigala, na tisoče starejših ne more več normalno živeti brez tuje pomoči. Zaradi tega se povečujejo čakalne vrste v domovih za starejše in obseg dela pomoči na domu, posledično pa tudi število uporabnikov dolgotrajne oskrbe.

Predlog nacionalnega načrta za okrevanje in odpornost tega problema ne naslavlja dovolj celovito. V poglavju »Trajnostni in zeleni prehod« (zlasti v »Komponenti 2: Trajnostna prenova stavb in vzpostavitev sheme financiranja najemnih stanovanj« in »Komponenti 3: Prilagajanje na podnebne spremembe in podnebno pogojene nesreče«) sicer govori o prenovi stavb ter v okviru krepitve potresne odpornosti stanovanjskega fonda tudi o celoviti prenovi in potresni sanaciji stavb, ki mora zagotoviti tudi univerzalno dostopnost in rabo objektov, vendar je to mnogo premalo. Z nacionalnim načrtom za okrevanje in odpornost je treba omogočiti vgradnjo dvigal v vse več etažne stavbe, ki nimajo dvigal, saj je to za čim daljše bivanje starejših v domačem okolju nujno. Brez tega kapacitete domov za starejše in dolgotrajne oskrbe ne bodo zadoščale za potrebe starajoče družbe (staranje baby boom generacije).

Za vgradnjo dvigal je treba zagotoviti sofinanciranje, podobno kot za energetske prenove stavb. Če je ovira, da se z javnimi sredstvi povečuje vrednost zasebnih stanovanj, naj država

obdavči nepremičnine in z višjimi davki poplača svoj vložek v izgradnjo dvigal. V skrajnem primeru pa naj država lastnikom omogoči ugodne dolgoročne kredite, s katerimi bodo vgradnjo dvigal poplačali v desetih ali petnajstih letih.

2. Poleg gradnje novih domov za starejše iz javnih sredstev je nujna tudi prenova oziroma sanacija obstoječih, saj mnogi uporabnikom ne zagotavljajo več varnega bivanja, zlasti ne ob epidemijah nalezljivih bolezni, kar je pokazala tudi pandemija covid 19. Zato se je med starejšimi interes za bivanje v domovih za starejše že zmanjšal, zato je treba začeti razmišljati tudi o alternativah (manjše enote domov v lokalnih skupnostih - številne občine so njihovo gradnjo pripravljene sofinancirati; skupnosti starejših; skupnosti starejših in mlajših po zgledu Dunaja itd.). Država bi lahko občinam sofinancirala izgradnjo neprofitnih enot domov za starejše, objektov za dnevno varstvo starejših itd.(podobno kot je denimo sofinancirala gradnjo vrtcev, čistilnih naprav, šol itd.).

3. Načrt za okrevanje in odpornost naslavlja probleme, ki jih imajo lastniki predimenzioniranih stanovanj (zlasti vdovcev in vdov, ki so ostali sami v prevelikih stanovanjih ali hišah). Rešitve iz predloga novega Stanovanjskega zakona (vzpostavitev javne najemniške službe) predstavlja korak k rešitvi, vendar ne zadosten. Zato, da na periferiji naselij mlade družine ne bodo investirale v nove hiše, medtem ko so v središčih naselij skoraj prazne, bo potrebno še veliko promocije novih rešitev ter predvsem svetovanja in pomoči starejšim s strani ustreznih neprofitnih javnih služb (morda so lahko to svetovalne pisarne za starejše pri občinskih upravah).

4. »Komponenta 6: Trajnostna mobilnost« v poglavju »Trajnostni in zeleni prehod« naslavlja probleme mobilnosti, ki pestijo tudi starejše. Za to, da bi starejši lahko čim dalj časa ostali doma, je treba zagotoviti tudi ustrezno razvitost javnega prometa ter v bolj odročnih krajih zagotoviti tudi njegovo subvencioniranje.

22. marec 2021

Francka Četkovič

Predsednica Sindikata upokoјencev Slovenije